

Motivation for dansk orddannelse ud fra et leksikalisk-semantic synspunkt

Janusz Stopyra
Wrocław Universitet

1. Indledning

Motivationen for en orddannelse kan opfattes både på sprogsystemets grundlag, dvs. morfologisk, og leksikalisk-semantic, dvs. i forhold til indholdet. Den første model beror på ordets morfemanalyse, den sidste undersøger, på hvilket grundlag afsenderen af en sproglig ytring danner et givet ord og hvorfor han/hun gør det på en bestemt måde (Knobloch 1996:25). Artiklen vil især gå ind på undersøgelsen af ordenes indhold. Den prøver at besvare spørgsmålet, hvorfor senderen formulerer komplekse ord på en bestemt måde, dvs. hvad er hans/hendes indholdsmæssige motiv ("Benennungsmotiv", Feine 1998:55 ff.) til at danne et bestemt ord. Undersøgelsen blev gennemført delvist på leksikaliserede ord, på de såkaldte førstebenævnelser (Erstbenennungen, Feine 1998), men dog alligevel med hovedvægten på andenbenævnelser (Zweitbenennungen, Feine 1998) og ad-hoc-dannelserne i det danske talesprog. Førstebenævnelser forstås som neologismer, andenbenævnelser derimod som alternativt dannede ord, som i forhold til deres leksikaliseringer afviger i stilniveau, register eller talerens vurderinger. Den største del af mit sproglige materiale stammer fra forskellige udsendelser i Danmarks Radio.

2. Teoretisk grundlag

Motivationen forstås altså som:

- det at ordets form motiverer indholdet (naturlig motivation)
- betydningen af et sammensat ord resulterer fra indholdet af dette ords dele (morfosemantic motivation)

- den overførte betydning af et givet ord er motiveret af dette ords basale betydning (figurativ motivation, Käge 1980).

I min undersøgelse bruger jeg termen 'motivation' i de to sidste betydninger.

Et godt bevis på vigtighed af motivationen for et bestemt sprogfællesskab er motivationen i småbørns sprog (sml. Keßler 1997:459 f.; Wege 1995:219 f.) og "folkeetymologien" (sml. Elsen 2011:45). Det er karakteristisk hos småbørn, at de bruger sproget "logisk", mens det i virkeligheden ikke er helt logisk på grund af de talrige leksikaliseringer og idiomatiseringer. Derfor danner de hyppigt ord præcist efter de aktive orddannelsesmønstre (især som motiverede og efter regler dannede orddannelser), selv om de alligevel ikke bruges.

Knobloch (1996:21 f.) diskuterer i sit skrift bl.a. også problemerne med definitionen af sprogvidenskabelige termini, idet han skelner mellem onomasiologi (retningen: designat > udtryk (tegn)) og nomination (retningen: denotat (indhold) > udtryk (tegn)). Af samme vigtighed er også termen reference – fra tegnets form (udtryk) til designatet (referenten).

Bellmann definerer nominationen således: "Nomination ist Referenz plus – vor allem – Wertungspragmatik". (1989:148).

Derfor prøver jeg bl.a. også at medtage de pragmatiske aspekter (emotioner og vurderinger) i min model af de mulige indholdsmæssige motiver i almindeligt sprog.

For at definere indholdet må man tilbage til definitionen af det sproglige tegn. I min beskrivelse træder tegnets bilaterale funktion, som hænger sammen med hvordan man definerer betydningen af indholdet (f.eks. ved hjælp af enkelte betydningsselementer), tilbage for tegnets betegnende funktion. Det kan sammenlignes med tegnets funktion ved benævnelsen af *propria* eller af fagbegreber.

Hvis man ville undersøge leksikaliseringer uden at betragte dem fra et fremmedsprogsperspektiv, ville det være svært at finde benævnelsesmotivet uden at benytte etymologiske forklaringer. Hvis man alligevel ville undersøge orddannelsens benævnelsesmotiv på sådan en måde, ville dette efter min mening være umuligt uden

at inddrage etymologiske synspunkter, ellers ville man nærme sig uvidenskabelige overvejelser. Alt i alt ville det i så fald være vanskeligt at afgrænse sådanne undersøgelser af benævnelsesmotiver fra etymologiske undersøgelser. Derfor kan en synkron undersøgelse af leksikaliseringernes benævnelsesmotiv efter min mening i princippet bedst gennemføres på to forskellige sprog, idet man undersøger dannelser med identisk reference, f.eks. i dansk og tysk, og analyserer sproglige midler (f.eks. morfemer, ord og affikser), som konstruerer dem i begge de sprog, der sammenlignes.

Derudover er undersøgelsen af benævnelsesmotiver især mulig på andenbenævnelserne og på ad-hoc-dannelserne, idet man (bortset fra kontekstuelle eller situationelle omstændigheder) analyserer forskelle mellem disse dannelser og standardbenævnelser (leksikaliseringer) med en identisk reference.

3. Model til analyse af orddannelser efter deres benævnelsesmotiv

Benævnelsesmotivet i Feines beskrivelse (1998) besvarer spørgsmålet, på hvilket grundlag afsenderen af en sproglig ytring danner et givet ord, og hvorfor han/hun gør det på en bestemt måde, dvs. hvad er hans/hendes intention ved at danne et bestemt ord. Dette kan bedst vises på andenbenævnelserne, dvs. alternative benævnelser til en vis allerede eksisterende leksikalisering (f.eks. rengøringskone – hjemmehjælp eller rengøringsassistent osv.), men ifølge nogle sprogforskere også på leksikaliseringerne og på ad-hoc-dannelserne (meningerne herom er forskellige). Leksikaliseringerne kan alligevel som sagt bedst betragtes på denne måde fra et fremmedsprogsperspektiv, f.eks. tysk. Betingelsen ved ad-hoc-dannelserne er den samme, med den forskel at man også kan analysere dem i forhold til de kontekstuelle og ekstrasproglige (situationelle) omstændigheder, som man kender med hensyn til deres opståen.

Mit formål er altså at undersøge, hvad der kunne have motiveret den talende (dvs. hvad talerens intention var) til, at han/hun har brugt et ord, der er bygget på en bestemt måde, til at benævne bestemte elementer i den ekstrasproglige realitet.

Efter min mening er det først og fremmest sammensætninger, hvor man kan lede efter et bestemt benævnelsesmotiv ved engangsbetegnelser. De fleste affixdannelser, især suffiksdannelser, har nemlig snarere en kategoriel seriebetydning (f.eks. som nomina agentis, actionis, instrumenti, osv). Betyder suffigering automatisk leksikalisering? Nej, men suffigering er, som sagt, mere knyttet til systemet. Hvis man analyserer sammensætninger, er det derimod meget nemmere at finde ud af, om en given sammensætning er en ad-hoc-dannelse eller ej.

Det er grundlæggende muligt at benævne den samme ting på forskellige måder, f.eks. lån eller kontanthjælp, diskotek eller kødmarked, cykel eller stålhest, osv. Hvis man inddrager metafor og metonymi, kan næsten alt betegnes på alle mulige måder, f.eks. kan man kalde en kvinde en heks eller en blomst. Hvis man i sin analyse går ud fra orddannelserne, er der alligevel en strukturel begrænsning ved at tilføje metaforerne og metonymierne til beskrivelsesmodellen, fordi orddannelsesanalysen er begrænset til de (delvist) motive-rede ord.

Hvis man undersøger fagsproglige termer på denne måde, så hænger de hertil skabte teoretiske modeller sammen med de undersøgte fagområder. I almindelighed kan man inddrage sådanne aspekter som f.eks. adverbiale spørgsmål (tid, sted, den måde noget er konstrueret på, årsagen eller formålet med dets opståen) i analysen.

Til en personkarakteristik bruger Feine (1999:73 f.) f.eks. også en teoretisk model, hvis hovedvægt ligger på menneskets ergo-nomi, dvs. forskellige sider af det som et menneske har brug for i sin hverdag, arbejde osv. I undersøgelse af almindeligt sprog er detderimod først og fremmest adverbiale spørgsmål, som tillader os at finde de mulige benævnelsesmotiver, taleren har brugt ved at danne en bestemt orddannelse.

I den i min undersøgelse omtalte artikel af Feine (1998) prøver hun derimod at koncentrere sig om det adverbiale spørgsmål 'årsag', dvs. om motivet til, at en bestemt orddannelse opstår. Hertil har hun dannet en teoretisk model over de mulige årsager eller, set fra et andet perspektiv, de mulige formål med at benævne et bestemt element i den ekstrasproglige virkelighed ud fra et almindeligt perspektiv (dvs.

i almindeligt sprog, altså ikke i fagterminologi). Hendes model har følgende elementer:

- fremhævelse af et bestemt element i designatet (Merkmalshervorhebung),
- skabelse af en bestemt indstilling hos høreren til det som taleren siger (Einstellungsindizierung),
- eufemisering af det man vil udtrykke,
- udfyldning af tomme pladser i leksikon,
- tydeliggørelse af komplekse sagforhold, (Veranschaulichung komplizierter Sachverhalte),
- udtryksøkonomi,
- skabelse af en vis ekspressivitet i dannelsen (Expressivitätserzeugung), dvs. metafor og metonymi.

Selv om Feine nævner alle disse benævnelsesmotiver i en sætning (1998:61), forstår hun fremhævelsen af et vist element af designatet (det førstnævnte motiv) som grundlag for tilstedeværelsen af de næste benævnelsesmotiver:

Mit Nominationsvarianten kann er [tekstproduzenten] die Erscheinung dem Rezipienten unter verschiedenen Aspekten vorstellen, indem er jeweils den Aspekt, den er hervorheben will, als Benennungsmotiv seiner Nominationsvariante wählt. Auf diese Weise will der Textproduzent den Blick des Rezipienten auf verschiedene Merkmale der Erscheinung lenken, seine Einstellung zu dieser zum Ausdruck bringen, kann Unangenehmes euphemisieren, eine ausdrucksökonomische Variante für eine längere Periphrase setzen, Expressivität erzeugen osv. (Feine 1998:57).

Derfor er det først og fremmest fremhævelsen af et vist element i designatet af det sproglige udtryk, der i og med dette også gør det muligt at eufemisere ytringen, at fremkalde en bestemt fremstilling til et vist udtryk på hørerens side (hvilket hænger sammen med talerens positive eller negative vurdering) eller også hans/hendes emotioner.

Som eksempler på fremhævelse af et vist element i dannelsen kan f.eks. anføres det faktum at et par sko kan betegnes som *ortopædæsker*, *slæbebåde* eller *syrekasser*, afhængig af, hvilket element af

dem, taleren holder for vigtigt eller interessant i en given kontekst eller situation (dvs. efter hans/hendes præferencer og prioriteter). Efter min mening finder en sådan fremhævelse sted, hver gang man betegner en given ting på en alternativ måde, og ved at skabe en sådan innovation danner man en dobbeltbenævnelse, dvs. egentlig en "andenbenævnelse", som kan karakterisere designatet på en mere detaljeret (afvigende) måde. Her kan taleren give udtryk for sin anskuelse af den ekstrasproglige realitet, han/hun lever i, og gøre den tilgængelig for høreren (det er noget han/hun ikke kan ved at bruge standardbenævnelserne, sml. Feine 1998:60 f.).

I min undersøgelse prøver jeg at skabe min egen model til de benævnelsesmotiver, der er mulige for en taler. Som hovedkategorier skelner jeg mellem de leksikalsk-semantiske benævnelsesmotiver og de sprogsystematiske benævnelsesmotiver, sml. Knobloch (1996:25). I den første kategori prøver jeg at sætte fire benævnelsesmotiver fra Feines model (1998:61), som jeg synes er relevante for analysen af en given orddannelse i rigsdansk (dvs. uden for fagsprog). De hænger sammen med en slags emotionsskala (med voksende emotioner fra b) til d)) og er samtidigt knyttet til en positiv eller negativ vurdering fra talerens side. I den følgende fortegnelse over mulige benævnelsesmotiver prøver jeg som sagt at ordne dem efter deres stigende grad af emotional vægt (alle benævnelsesmotiver bygger på (el. er udviklinger af) motivet 'fremhævelsen af et vist element af designatet'):

- a) en ren fremhævelse af et vist element af designatet,
- b) en meliorativ eufemisering af designatet i forhold til dets første benævnelse,
- c) skabelse af en vis (meliorativ eller pejorativ) indstilling hos høreren til dette, taleren siger (noget som hænger sammen med talerens positive eller negative vurdering),
- d) skabelse af en stærk ekspressivitet i dannelsen – især ved hjælp af oxymoron, metafor eller metonymi.

Blandt de sprogsystematiske benævnelsesmotiver hos Knobloch (1996) bruger jeg fra de af Feine angivne kun tydeliggørelsen af det indhold, man vil udtrykke, og udtryksøkonomi, som især er ka-

rakteristiske for sammensætninger (sml. 1998:61, også tidligere i afsn. 3) og som hos mig gengives som kondensation (sml. Mostýn 2011). I mine resultater forekommer kondensationen altså især ved sammensætninger (dvs. ved alle mine orddannelser i mit her præsenterede korpus). Spørgsmålet, om motivet 'kondensation' er koblet med 'sammensætning', hænger sammen med spørgsmålet om forskellen mellem sammensætninger og derivater som benævnelser (se ovenfor afsn. 2). Ganske vist er det et benævnelsesmotiv, der stort set er karakteristisk for alle sammensætninger. Fordi min artikel i sin analytiske del kun anvender sammensætninger (som eksempler for de hyppigst brugte andenbenævnelser), bliver kondensation ikke særligt markeret (under den forudsætning, at den altid er til stede).

Motivet 'udfyldning af tomme pladser i leksikon', der også angives af Feine (1998:61), bruger jeg i min analyse heller ikke som en ekstra kategori, fordi dette motiv afviger fra de to hovedkategorier, som Knobloch (1996) angiver (det hænger ikke sammen med den emotionel-pragmatiske side af mine orddannelser) og viser et rent leksikalt aspekt ved at skabe en nybenævnelse (førstebenævnelse, f.eks. til et nyt produkt på markedet). Hvis jeg skønner en bestemt orddannelse er skabt særligt for at udfylde en tom plads i leksikonet, forsyner jeg den med asterisk (*).

Motivet a), dvs. 'fremhævelsen af et vist element af designatet', danner som sagt ifølge Feine (1998) et grundlag til de øvrige motiver (b, c og d), selv om det også kan forekomme alene som en ren 'fremhævelse af et vist element af designatet' (sensu stricto) uden de andre motiver. Ved analysen af sammensætninger motiverer dette motiv hovedsageligt andenbenævnelserne, fordi disse næsten altid dannes specielt med det formål at fremhæve et vist element i den ydersproglige realitet i forhold til den tilsvarende førstebenævnelse (dvs. standarddannelse, leksikalisering).

Derfor kan motivet 'fremhævelse af en bestemt egenskab ved et bestemt designat' anses som en slags hovedmotiv, især i sammensætninger. Det er efter min mening næppe muligt at danne en betegnelse og samtidig undgå at fremhæve et bestemt særpræg ved et bestemt designat (især ved at danne andenbenævnelserne). Benævnelsesmotivet 'fremhævelse af en bestemt egenskab af designatet' har altså ifølge Feine (1998) det største omfang; man

kan som sagt fremhæve næsten alt muligt ved at benævne en bestemt ting (tid, rum, andre adverbiale spørgsmål som f.eks. farve osv.) afhængig af, på hvilket fagområde man kommunikerer (og i snævrere henseende afhængigt af talerens intention). De øvrige motiver (b, c og d) er af en helt forskellig kvalitet – deres omfang ved benævnelsen er snævrere, og de opstår som talerens intention i kommunikationen på grundlag af hovedmotivet, så de behøver ikke at forekomme obligatorisk, når man skaber en ny orddannelse (især sammensætning). Det er naturligvis også muligt, at flere benævnelsesmotiver fra min model motiverer en given dannelse på samme tid.

I ensprogede undersøgelser af andenbenævnelserne gælder det hyppigst kun om at finde ud af, hvilke benævnelsesmotiver der fremhæves, og hvilke der ikke fremhæves. I tosprogede undersøgelser er det efter min mening ikke kun muligt at sammenligne, hvilke motiver der fremhæves i hvert sprog (også mht. leksikaliseringerne). Hvis et bestemt motiv fremhæves f.eks. både i dansk og i tysk, kan man også sammenligne, i hvilket sprog dette motiv fremhæves stærkest.

Den her præsenterede model for mulige benævnelsesmotiver tjener (ifølge Feine 1998) som sagt beskrivelsen af almindeligt sprog. I mit projekt prøver jeg at analysere de (muligvis nyere) danske førstebenævnelser, leksikaliseringer, andenbenævnelser og nogle ad-hoc-dannelser (uden de nyeste internationalismer og fremmedord, uden enkelte ord og fraser, uden konversioner, dvs. der inddrages kun orddannelser i form af sammensætninger og afledninger, dvs. orddannelseskonstruktioner). Hovedvægten i projektet ligger som sagt på den leksikalsk-semantiske motivation hos Knobloch (1996).

En vigtig nøgle til hele min undersøgelse stammer fra Augst (1996:19 ff.). Den tillader mig at behandle de ord, ved hvilke man kan tvivle om, hvorvidt de er motiverede eller ej (ifølge Käge 1980). Augst skelner mellem morfologisk gennemskuelige ("morphologisch durchsichtig") og semantisk motiverede ("semantisch motiviert") dannelser og giver eksempler på ord som ganske vist er morfologisk gennemskuelige, men ikke semantisk motiverede (sml. vergessen, garstig). Sådanne dannelser betragtes også som orddannelser, og de er blevet også inddraget i mit korpus.

Nogle danske benævnelser er meget plastiske og farverigt illustrerende (især set fra en udlændings synspunkt), især metaforiske dannelser som f.eks. *sommerfugl*. En *sommerfugl* minder om en fugl, der bare kan ses om sommeren osv. (som andendannelse 'om studerende som arbejder i et firma i sommerferien' – Slangordbog). Metaforen *mariehøne* fremhæver insektets ydre udseende ('førsteleddet Jomfru Maria, prikkerne på vingerne ansås for at symbolisere Jomfru Marias klager under Jesu kors' – Den Danske Ordbog; som andendannelse: 'lille rød bil, specielt af mærket Fiat 500' – Slangordbog). I begge tilfælde baserer metaforen sig altså på en adverbial kategori.

4. Korpusanalyse

Mine danske belæg stammer fra udsendelser i Danmarks Radio (P1, programmerne Kulturnyt, Orientering, Klubværelset, Kulturknusene, Filmland, Dokumentar og Detektor), som jeg har samlet eksempler fra i løbet af de sidste to semestre (i alt ca. 600 orddannelser: sammensætninger og afledninger), og fra Politikens Slangordbog (1997). Dernæst følger en fortegnelse over nogle eksempler, som blev valgt ud af mit korpus. De tre benævnelsesmotiver b) - d) tænkes (ifølge Feines (1998) opfattelse) at være baseret på forekomsten af motivet a) 'fremhævelse af et bestemt element af designatet'. Dette motiv forstås som sagt som en 'ren fremhævelse af et af designatets elementer' uden positiv eller negativ emotionel vurdering, dvs. som 'fremhævelse af et af designatets elementer sensu stricto'. Med andre ord er de tre benævnelsesmotiver b) – d) i modellen en slags afspejling af motivet a). Motivet a) er ifølge Feine (1998:57) altid til stede, så det behøvede tilsyneladende overhovedet ikke at inddrages i beskrivelsesmodellen. Men fordi motivet a) ved nogle af de her angivne eksempler forekommer alene som eneste benævnelsesmotiv, bliver det alligevel medtaget i analysen. Det peger altså på de dannelser, hvor der kun er en ren fremhævelse af et bestemt element af designatet til stede. Motivet 'udfyldning af tomme pladser i leksikonet' markeres som sagt bare med en asterisk ved belægget. På denne måde tilhører den dernæst angivne fortegnelse over de mulige benævnelsesmotiver (a-d) den leksikalsk-semantic hovedkategori af Knobloch (1996): (a – fremhævelse af et vist element af designatet, b – eufemisering af designatet i forhold til dets første benævnelse, c – skabelse af en vis

(meliorativ eller pejorativ) indstilling hos høreren til det, taleren siger, d – skabelse af en stærk ekspressivitet i dannelsen, især ved hjælp af oxymoron, metafor eller metonymi)

\ benævnelsesmotiv	a)	b)	c)	d)
belæg				
<i>generationsskifte</i>	x			
<i>pensionsalder</i>	x			
<i>kultur- og oplevelsesøkonomi</i> (ad hoc-dannelse)	x			
<i>stress-ekspert</i>	x			
<i>konfrontationstimer*</i> (på gymnasiet)	x			
<i>stammeopgør</i>	x	x		
(Afrikas) <i>verdensikonen</i>		x		x
<i>data-værktøj</i>	x			
<i>bekymringsoptik*</i>	x	x		
<i>lagkagehus</i> (ngn har skabt)	x		x	x
<i>grønthøstermetoden</i> ('nedskæringer')	x			x
<i>uddannelses-forblindethed</i>	x		x	
<i>sjuskeper</i>	x		x	x
<i>ballademager</i>	x			x
<i>skørtejæger</i>	x			x
<i>hønsehus</i> ('toilet')	x			x
<i>plejecenter</i>	x	x		
<i>yuppiebamse</i> ('mobiltelefon')	x			x
(hans kvindelige) <i>modstykke</i>	x			
<i>puslespil</i> (i forhold til lønfordeling)	x			x
<i>topmødet</i> (i Brussels)	x			x
<i>skyggeside</i>	x	x		x
<i>mariehøne</i> ('bil')	x			x
<i>sommerfugl</i> ('studerende')	x		x	x

5. Undersøgelsens resultater

Som sagt er de i undersøgelsen analyserede sammensætninger koblet med motivet 'kondensation', hvorfor jeg ikke angiver det i modellen (selv om hele mit korpus også omfatter afledninger og konversioner, hvor motivet kondensation altså kan bruges i forskellige omfang).

Ganske hyppigt (i hele mit korpus) forekommer også motivet til at danne nyskabelser (førstebenævnelser), som skal udfylde tomme pladser i leksikonet.

Hovedmotivet, dvs. 'fremhævelse af et bestemt element af designatet', er som sagt ifølge Feine (1998) et element som altid er til stede.

Meget karakteristisk er også de mange metaforer i mit korpus, som gør dansk til et meget plastisk og farvefuldt illustrerende sprog, især ud fra en udlændings synspunkt.

Litteratur

- Anker-Møller, Søren m.fl. (1997) *Politikens Slangordbog*. København: Politikens Forlag.
- Augst, Gerhard (1996) Motivationstypen und diasystematische Differenzierung der semantischen Motiviertheit. *Historische Wortforschung. Untersuchungen zur Sprach- und Kulturgeschichte des Deutschen in seinen europäischen Bezügen*. R. Hildebrand mfl. (eds.). Berlin/New York: Walter de Gruyter:16-28.
- Bellmann, Günther (1989) Zur Nomination und zur Nominationsforschung. *Beiträge zur Erforschung der deutschen Sprache* 9. Wolfgang Fleischer m.fl. (eds.). Leipzig:28-31.
- Den Danske Ordbog*. I-VI. København: Det Danske Sprog og Litteraturselskab, Gyldendal.
- Elsen, Hilke (2011) *Grundzüge der Morphologie des Deutschen*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter.
- Feine, Angelika (1995) Umweltschutzaktionstrio gegen Ökogangster. Kreative Benennungen in Texten für junge Leser. *Sprache und Stil in Texten für junge Leser*. Angelika Feine m.fl. (eds.). Frankfurt am Main/ Berlin/Bern/ New York/Paris/Wien: Peter Lang:65-76.
- Feine, Angelika (1997) Mit Spritfressern in die Klimakatastrophe? – Betrachtungen zu Mehrfachbenennungen in publizistischen Texten. *Sprachsystem – Text – Stil*. Christine Keßler m. fl. (eds.). Frankfurt am Main/ Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang:61-73.
- Feine, Angelika (1998) Nominationsvarianten bei der Fixierung von Wahrnehmungs- und Erkenntnisresultaten. *Linguistica Silesiana* 19. Warszawa: Wydawnictwo Energeia: 55-61.

- Feine, Angelika (1999) Zur Benennungsmotivation beim Gebrauch von Nominationsvarianten. *Über Sprachhandeln im Spannungsfeld von Reflektieren und Benennen*. Angelika Feine m.fl. (eds.). Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang:73-88.
- Keßler, Christine (1997) Länderkugel und die Schwelle im Brot. Nominationsstrategien bei Schulanfängern. *Sprache und Stil in Texten für junge Leser. Festschrift für Hans-Joachim Siebert zum 65. Geburtstag*. Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang:459-468.
- Käge Otmar (1980) *Motivation*. Probleme des persuasiven Sprachgebrauchs, der Metapher und des Wortspiels. *Göppinger Arbeiten zur Germanistik*, nr. 308. Göppingen: Kümmerle Verlag.
- Knobloch, Clemens (1996) Nomination: Anatomie des Begriffs. *Nomination – fachsprachlich und gemeinsprachlich*. Clemens Knobloch m. fl. (eds.). Opladen: Westdeutscher Verlag:21-53.
- Lerchner, Gotthard (1996) Nomination und Semiose. Zur Explikation ihrer kulturell-kommunikativen Geprägtheit. *Nominationsforschung im Deutschen*. Irmhild Barz m.fl. (eds.). Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang:147-155.
- Mostýn, Martin (2011) *Grammatische Mittel der Informationskondensierung in Wirtschaftstexten*. Ostrava: Universitas Ostraviensis Facultas Philosophica.
- Wege, Heike (1995) Zu Stilisierungen in der Figurenrede kinder- und jugendliterarischer Texte zum Thema 'Ausländische Arbeitsimmigranten'. *Sprache und Stil in Texten für junge Leser*. Angelika Feine m. fl.(eds.). Frankfurt am Main: Peter Lang:219-224.
- Wellmann, Hans (1997) Transformation, Nomination, Kondensation und Projektion durch Wortbildung. Der Wenderoman in der Literaturkritik. *Nominationsforschung im Deutschen*. Irmhild Barz m.fl. (eds.). Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang:375-386.
- Wiegand, Herbert Ernst (1996) Über usuelle und nichtusuelle Benennungskontexte in Alltag und Wissenschaft. *Nomination – fachsprachlich und gemeinsprachlich*. Clemens Knobloch m.fl. (eds.). Opladen: Westdeutscher Verlag:55-103.